

PUBLIKACE SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ PO VZNIKU ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU

Lukáš Králík

Fenomén vydávání upravených soudních rozhodnutí (judikatura) si zaslouží mnohem větší pozornost odborného výzkumu, než mu byla doposavad věnována. S texty editovaných soudních rozhodnutí pracují právníci v našem právním prostoru nejméně od počátku moderní právní praxe na konci 18. století. Způsoby publikace těchto upravených soudních rozhodnutí z pohledu historicko-komparativního nebyly pro dané období naší právní historie důkladně a především komplexně zmapovány.¹

Je nezbytné i pro dnešního praktikujícího právníka osvětlit např. kdo a kdy publikoval soudní rozhodnutí. Dále jsou velmi užitečné informace za jakým účelem, z jakého titulu, pro jaký okruh uživatelů byla upravená soudní rozhodnutí otiskována a jak byla zároveň tato rozhodnutí zpracovávána a upravována. Teprve, pokud se zorientujeme v těchto historicko-komparativních souvislostech, můžeme získat přehled o pramenech sekundárního práva, pochopit systém tvorby upraveného judikátu, a tak se mnohem lépe naučit orientovat v těchto textech.

Pro důkladné a kompletní zmapování publikace soudních rozhodnutí v českém právním prostředí je ale nutné pracovat s primárními prameny informací a nespoléhat se na sekundární informace odvozené z jiných odborných pojednání. K pravdivému a pečlivému závěru lze dojít pouze černou prací ve fondech knihoven a archivů a ne od akademického stolu. Jestliže se má dojít k poctivým závěrečným úvahám, je třeba projít stovky až tisíce svazků knih a desítky tisíc stran textů rozhodnutí.

V průběhu naší právní historie byly upravené texty soudních rozhodnutí většinou vydávány ve formě knižních sbírek.² Druhým způsobem, jak probíhalo publikování vybrané judikatury, bylo jejich otištění v různých periodikách.³

1. Sbírky soudních rozhodnutí po roce 1918

Recepce právního řádu staré monarchie se odrazila i v systému soudnictví vzniklé republiky. Nový stát se jasně přihlásil ke kontinuitě v právní oblasti s původní rakousko-uherskou právní recepční normou, kdy „*veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti*“ a všechny úřady jednají podle dosavadních platných zákonů a nařízení.⁴ Také personální obsazení soudů zůstalo stejné a na nově vytvořené nejvyšší soudy přešli odborníci, kteří do té doby převážně působili ve Vídni u centrálních nejvyšších soudů monarchie nebo u vrchních zemských soudů v Praze a Brně.

Personální kontinuita s rakouskými nejvyššími soudy tak umožnila i přebrání struktury nejvyšších soudů i styl a formu při vydávání sbírek soudních rozhodnutí. Vydavatelé těchto nových českých republikových sbírek byli často i spoluautory vídeňských předpřevrato-

vých sbírek, kde pracovali ve vysokých funkcích u nejvyšších soudů monarchie (např. František Vážný). Obsazování nově zřízených nejvyšších soudů v čerstvě vyhlášené republice se neobešlo bez personálních potíží, kdy především po přesunutí Nejvyššího soudu z Prahy do Brna vyvstala značná obtíž s naplněním stavu soudců. Většinou kandidátů se příliš nechtělo stěhovat z jiných částí země a především z Čech a Prahy na Moravu do Brna. Na tento fakt si stěžoval i předseda soudu Popelka. Je fascinující, že úplně totožný problém a diskuse probíhaly a probíhají i nyní, po téměř stu letech, kdy všechny tři vrcholné soudy a další ústřední orgány státu sídlí také v Brně. Opět slyšíme reptání, neochotu soudců či jiných představitelů či zaměstnanců vrcholných soudů a ústředních státních úřadů přesunout se alespoň na pracovní část týdne z Prahy do Brna.

Po roce 1918 počalo být vydáváno velké množství sbírek judikatury a to konečně již v českém jazyce. Poměrně složité se maluje hraniční čára mezi sbírkami oficiálními a sbírkami ostatními. Zákonná ustanovení zřizující vrcholné soudy v nové republice neobsahovala žádné povinnosti nejvyššího soudu či nejvyššího správního soudu vydávat oficiální (zákonné) sbírky rozhodnutí. Ale rozhodnutí nejvyššího soudu byla vydávána ve sbírce ministerstva spravedlnosti, která tak může být považována za oficiální sbírku. Nejvyšší správní soud již v době rakousko-uherské monarchie také neměl zákonné zmocnění k vydávání sbírky rozhodnutí, ale pamatoval na ni alespoň ve svých vnitřních normách.⁵

1.1 Sbírka rozhodnutí nejvyšších stolic soudních

Nejzásadnější edicí sbírek judikatury první i druhé republiky a také poválečné předkomunistické republiky byla *Sbírka rozhodnutí nejvyšších stolic soudních republiky československé*. Byla vydávána *Právníckým vydavatelstvím Tomsa* na Praze II., sídlícím v Římské ulici, jež vedl JUDr. Tomsa od roku 1919. Edice se dělila na další dvě sbírky a to tzv. *Vážného sbírku rozhodnutí nejvyššího soudu* a tzv. *Bohuslavovu sbírku rozhodnutí nejvyššího správního soudu*.

Tato edice se svými sbírkami v oblasti práva civilního i práva správního tvoří dodnes nepřekonaný celek komplexního sběru soudních rozhodnutí za celé období první republiky až do roku 1948. Slouží i v dnešní době jako jedinečný vzor stylu a formy úpravy soudních rozhodnutí do tvaru judikátu. Její struktura a členění textu judikátu spolu s indexačními a rejstříkovými údaji, stejně jako tvorba právních vět, jsou nejvyššími nastavenými standardy v této oblasti, které by měly být kopírovány i dnešními sbírkami (některé z nich to činí i výslovně, jako např. *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu*).

I po obsahové stránce je stále určitá skupina judikátů z těchto starších sbírek, které lze použít i při argumentaci v dnešní praxi, a to především z oblasti práva soukromého po nedávné rekodifikaci občanského práva.⁶

Tzv. Vážného sbírka

První z této edice, tzv. *Sbírka Vážného*, byla nazývána podle svého prvního uspořadatele prof. JUDr. Františka Vážného. Dr. Vážný vykonával funkci druhého prezidenta prvního samostatného československého Nejvyššího soudu v nově vzniklé republice, zřízeného zákonem č. 5/1918 Sb., (dále jen „zřizovací zákon“). Tento zákon byl jedním z prvních vydaných v novém státu a dnem účinnosti zákona (2. listopadu 1918) tak vznikl první nejvyšší soud v republice se sídlem v Praze.

První zřizovací zákon o nejvyšším soudu z roku 1918 ve svém § 11 pouze stručně zmiňoval, že jednacím řádem soudu má být vyřešena otázka „*co nařizováno býti má za účelem stálosti a jednotnosti v nalézání práva*“.⁷ Ve svém § 12 také dával pravomoc prezidentovi soudu nebo druhému prezidentovi soudu či jinému členu soudu vykonávat dozor nad soudy nižšího stupně. Jelikož dr. Vážný působil jako druhý prezident, vykonával dozor nad nižšími soudy a měl nejlepší přehled při sjednocování soudního rozhodování. Na okraj stojí za to zmínit, že tento stav měl opravdu jepičí život a již od roku 1919 opět pravomoc vykonávat tento dozor a sjednocování judikatury příslušela ministerstvu spravedlnosti.⁸ Koncem roku 1920 vydalo ministerstvo spravedlnosti výnos, jímž byl fakticky obnoven předpřevratový stav.

Pro sjednocování rozhodovací činnosti byl zřízen institut „plenárního usnesení“.⁹ Plenární usnesení měla, stejně jako v době monarchie, svoje místo v rozhodovací činnosti soudu. První plenární usnesení vyšla ve Vážného sbírce v dodatku v roce 1935.

Sbírka Vážného ani ve svém prvním svazku, ani později neobsahuje žádné úvodní redakční slovo, jak to bývalo zvykem. Na titulní straně měla výslovné upozornění, že se „*pořádá z příkazu předsednictva nejvyššího soudu jeho senátním prezidentem*“ (Fr. Vážný).¹⁰

Osoba dr. Františka Vážného (narozen 1. dubna 1868 ve Svinech u Veselí nad Lužnicí) byla sama o sobě velmi zajímavou, nejen z hlediska profesního. Po vystudování právnické fakulty v Praze v roce 1895 nastoupil od roku 1897 do soudcovské služby a již od roku 1904 působil na nejvyšším soudě ve Vídni. Poté se roku 1914 vrátil do Prahy na Vrchní zemský soud a nejméně od roku 1919 působil již na nejvyšším soudě v Brně, který byl novým zákonem č. 216/1919 Sb., o nejvyšším soudě, přesunut z Prahy do Brna. Po přesídlení do Brna začal vyučovat civilní řízení soudní na zdejší nově zřízené právnické fakultě. Byl také místopředsedou Ústavního soudu, členem mezinárodního smírčího soudu v Haagu a starostou Právnické jednoty moravské. S aktivní službou se rozloučil v roce 1935 a na slavnostním shromáždění Nejvyššího soudu mu byly odevzdány děkovné dekrety prezidenta republiky a ministra spravedlnosti.¹¹ Pravděpodobně v té době také ukončil své redaktorství sbírky.

Vážného Sběrka se dělila na dvě samostatné řady vycházející v samostatných svazcích s vlastním číslováním. První řadou byla *Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech civilních* a druhou řadou *Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech trestních*. Od ročníku XXI. (1940) se vyčlenila jako samostatná edice z původní zastřešující Sběrky rozhodnutí nejvyšších stolic a zahrnovala subedice civilní a trestní řady pod názvem *Sběrka rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně*.

První ročník civilní řady byl označen jako výběr za rok 1919 a vyšel až v roce 1921. Od ročníku XXIII. (1941) do ročníku XXVI. (1944–45) byl otiskován dvojjazyčný text. Německý text na jedné straně a český na druhé straně. Po válce byl vydán generální rejstřík, který výslovně uváděl, že vynechává určitá rozhodnutí z doby okupace. Posledním judikátem v původní řadě bylo publikační číslo 18.873 z XXVI. ročníku (leden 1944 – duben 1945).¹²

Od prvního poválečného ročníku (XXVII., srpen až prosinec 1945 a celý rok 1946) začala sbírka pod novým názvem *Sběrka nálezu nejvyššího soudu ve věcech občanských* i s novým číslováním znovu od publikačního čísla 1. Byla to ale již jen labutí píseň této sbírky, která vydržela jen tři poválečné ročníky. Posledním ročníkem byl ročník XXIX. (1948), vydaný v roce 1949.¹³

V civilní řadě vyšla jako příloha také sebraná plenární usnesení nejvyššího soudu za roky 1919–33 a jako dodatky vycházela rozhodnutí kompetenčních konfliktů.¹⁴

V čtyřech Generálních rejstřících pro civilní řadu vyšly veškeré právní věty ze všech judikátů.¹⁵ Poslední z těchto rejstříků vyšel až v roce 1948, tedy zároveň s koncem vydávání sbírky. Nebyla v něm obsažena rozhodnutí, „*kteřá vyplynula ze stavu národní nesvobody a která již nemají k dnešní době nižádného vztahu*“.¹⁶

Druhá, trestní řada Vážného sbírky, která vycházela paralelně, obsáhla v prvním ročníku roky 1919–20 (vydán 1921). Shodně s civilní řadou vycházela ve stejných letech proktorátu také dvojjazyčně. Poslední judikát původní řady vyšel pod publikačním číslem 7368 ve XVI. ročníku (1945–46). Nová řada počala od XXVI. ročníku, stejně jako řada civilní (s judikáty pod čísly 1–147). Tento ročník vyšel v roce 1948. Ve stejný rok vyšel i ročník XXVIII. (publ. čísla 142–305) a poslední ročník XXIX. (publ. čísla 306–395). Pravděpodobně úplně posledním sešitem bylo číslo 7, otištěné dne 11. 11. 1948.

V trestní řadě vycházela pravidelně, jako přídavek, rozhodnutí ve věcech disciplinárních. Poslední kárná rozhodnutí vyšla ve XXVIII. ročníku v roce 1948 pod publikačními čísly 467 až 505. Vyšla jako *Rozhodnutí nejvyššího soudu jako kárného soudu odvolacího v kárných věcech soudců, advokátů a notářů*. Měla vlastní publikační čísla.¹⁷

Tzv. Bohuslavova sbírka

Druhou edicí Sbírkou rozhodnutí nejvyšších stolic republiky československé byla *tzv. Bohuslavova sbírka*, kterou začal uspořádat jako editor Josef V. Bohuslav. Členila se na další dvě subedice, a to *Sbírku náleží nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních* a *Sbírku náleží nejvyššího správního soudu ve věcech finančních*.

Hlavní tvůrce sbírky Dr. Bohuslav vykonával funkci senátního prezidenta na nejvyšším správním soudu v Praze. Sbíрка byla uspořádávána z příkazu prezidia nejvyššího správního soudu. I když neměla zákonně zmocnění ze zákona, ani z jednacního řádu soudu, měla statut alespoň polooficiální sbírky.

Vydávání judikatury v oblasti správního soudnictví převzalo koncepci z dob monarchie. Až v roce 1937 přišla velká novela zákona o nejvyšším správním soudu a nový jednacní řád. Také tyto normy nezmiňují výslovně vydávání oficiální sbírky rozhodnutí. Jen v jednacním řádu soudu se hovoří o evidenci judikatury, ale pouze jako o vnitřním evidenčním systému pro potřeby soudců ve „*sbírce právních zásad*“. Vydávání sbírky určené veřejnosti zde není upraveno.¹⁸

V předmluvě k prvnímu sešitu administrativní řady, který vyšel v červenci 1919, se uspořadatel výslovně hlásí k návaznosti na formu a tradici sbírky Budwinského publikující rozhodnutí bývalého rakousko-uherského nejvyššího správního soudu.¹⁹ Bylo by prý jen plýtvání sil, kdyby se nevyužily zkušenosti a poznatky z tvorby této sbírky pro novou sbírku. Dokonce se zmiňuje, že velkou zásluhu na zdokonalení bývalé sbírky má její český spoluredaktor. Má na mysli zřejmě Augusta, svobodného pána z Popelky, českého právníka, který redigoval Budwinského sbírku od ročníku 1909 do ročníku 1918.

Sbíрка zavádí novinky jako citování příslušné prejudikatury, včetně té z Budwinského sbírky, alespoň v prvních letech. Žádal všechny o zaslání případných připomínek k podobě sbírky. Právní věty („*právní zásady*“), které byly označeny hvězdičkou, byly vytvořeny přímo rozhodujícím senátem. Ostatní právní věty byly vytvářeny redakcí sbírky.

Zajímavostí je, že v souborném vydání prvního ročníku z prosince 1920, již dr. Bohuslav konstatuje, že sbírka byla přijata dobře a není důvod nic zásadně měnit. Jen postupně přestane odkazovat na starší rakousko-uherskou prejudikaturu ze sbírky Budwinského.²⁰

Posledním ročníkem administrativní řady se stal ročník XXX. (1948), který byl vydán ještě v roce 1949. Posledním otištěným judikátem bylo č. 2084, nález č. 1509/47-6 z 11. června 1949, což odporuje označení ročníku sbírky, jež by měl zahrnovat pouze rozhodnutí z roku 1948. V tomto ročníku již nevyšel ani rejstřík.

První ročník sbírky v administrativní řadě byl ročník č. I (1918–19), který byl vydán až v roce 1920. V redakčním úvodu to bylo vysvětleno technickými problémy. Poslední judikát v původní řadě byl otištěn pod publikačním číslem 14.470 v ročníku XX. (1938). Od ročníku XXI. (1939) bylo zahájeno nové číslování z důvodů technické chyby, která se vyskytla v ročníku 1937, kdy po judikátu s publikačním číslem 13099 další judikát nesl publikační číslo 14 000 místo 13 100. Bylo to vysvětleno v poznámce ještě k tomuto ročníku a pak znovu v ročníku 1939, kdy se vydavatel stručně zmínil, že z technických důvodů se začíná nově číslovat administrativní řada od počátku (tj. od čísla 1). Administrativní řada se pro narůstající objem publikovaných judikátů rozrostla, od ročníku IV. do ročníku XVII. vydávala dva svazky za jeden ročník.²¹

V administrativní části sbírky vycházela od prvního ročníku v sekci Dodatky zvláštní řada pojmenovaná *Zásadní usnesení nejvyššího správního soudu*. Tvořily ji pouze otištěné právní věty bez odůvodnění, nevytvořené z nálezů jako v samotné sbírce, ale z usnesení soudu. Soud tato usnesení uznal za tak důležitá, že k nim nechal vytvořit právní věty a otiskl je v příloze. Judikáty měly vlastní systém publikačních čísel s římskými číslicemi.²² Tato praxe přetrvala v každém ročníku až do předposledního ročníku v roce 1948. Obdobně byla vydávána zásadní usnesení i ve finanční řadě. Později byly přidány v administrativní řadě Dodatky II., kde byly publikovány *Rozsudky a usnesení senátu pro řešení konfliktů kompetenčních*.

V ročníku č. IV z roku 1922 také vyšel Dodatek III. pojmenovaný *Z nálezů ústavního soudu*, kdy byl poprvé vůbec publikován nález nového československého ústavního soudu. Pod vlastním publikačním číslem vyšel jediný nález.²³

První ročník finanční řady byl v roce 1919 a vyšel v roce 1920. Posledním ročníkem této řady byl pravděpodobně ročník XXVIII. (1947) vydaný v roce 1948, kdy jako poslední byl otištěn judikát s publikačním číslem 11.100. V obou řadách vyšel rejstřík všech zatím vyšlých judikátů – *Kniha judikátů nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních*, (resp. *finančních*). Kniha byla vydána oficiálně z příkazu prezidia nejvyššího správního soudu a vyšly nejméně 4 svazky do roku 1939, které zahrnuly rozhodnutí vydané mezi lety 1918 až 38. Svazek č. III (1929–33), vydaný v roce 1935 editoval Hugo Diwald, druhý prezident nejvyššího správního soudu a svazek č. IV. (1934–38) uspořádal Egon Zeis, jež byl později ve stejné funkci.

Osud sbírky sdílí stejný osud s koncem Nejvyššího správního soudu a je také podobně nejasný. Na Slovensku vznikl samostatný slovenský nejvyšší správní soud podle zákona 120/1940 sl. zák., tudíž paralelně existovaly do roku 1949 dva nejvyšší správní soudy, jeden v Praze, druhý v Bratislavě. Ale slovenský soud neformálně příznával svrchovanost a jedinečnost pražského soudu a dokonce souhlasil s vydáváním své bratislavské judikatury v centrální pražské Bohuslavově sbírce.

Soud byl přemístěn v roce 1949 do Bratislavy a jsou důkazy, že skutečně fungoval ještě v kalendářním roce 1951, měl podatelnu, kde přijímal podání.²⁴ Pak už o jeho činnosti nejsou žádné důkazy a zanikl oficiálně k 31. 12. 1952.²⁵

1.2 Další prvorepublikové sbírky judikatury

Pravděpodobně jedinou oficiální sbírkou rozhodnutí, která byla za první republiky vydávána, byla *Sbírka rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech občanských*. Vycházela nákladem ministerstva spravedlnosti od roku 1921 nejméně do roku 1937 v devíti svazcích s publikačními čísly judikátů 1 až 1506 jako příloha *Věstníku ministerstva spravedlnosti*. Nebyla to klasická kontinuální periodická sbírka, která by vydávala sešity několikrát do roka jako např. sbírky Vážného či Bohuslava. Nevycházela tak každý rok. V každém svazku bylo přibližně přes 100 judikátů.

Její sesterská řada *Sbírka rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech trestních* vydala první svazek s vročením 1921. Vycházela nejméně do roku 1941, kdy byl vydán svazek č. 10, který byl zakončen judikátem pod pořadovým publikačním číslem 1202. Je evidentní, že oproti Vážného sbírce obsahovala jen zlomek rozhodnutí přijatých soudem.

Sbírka také publikovala zobecnující materiály jako plenární usnesení nebo plenární rozhodnutí. První publikované plenární rozhodnutí se hned v prvním svazku věnovalo výkladu ustanovení občanského zákoníku o uznání otcovství.²⁶ I v trestní řadě sbírky byly publikovány zobecnující materiály.²⁷

Mezi další významné vydávané periodické prvorepublikové sbírky je třeba řadit *Sbírku rozhodnutí vrchních a krajských soudů zemí České, Moravskoslezské i Slovenské a Podkarpatskoruské ve věcech civilních*, pořádaná universitními profesory Jaromírem Sedláčkem a Františkem Roučkem, autory komentáře k občanskému zákoníku a návrhu nové kodifikace občanského práva.

První ročník 1937–38 (publikovaný 1939) byl vydávaný Ústavem pro občanské právo při právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně ve vydavatelství Československý kompas v Praze. Ročník druhý 1939–40 (publikovaný 1940) už byl díky změněné politické a ústavní situaci přejmenován jen na *Sbírku rozhodnutí vrchních a krajských soudů zemí České a Moravskoslezské ve věcech civilních*. V redakční poznámce to bylo výslovně zmíněno s tím, že nebudou vydávána rozhodnutí soudů slovenských a podkarpatskoruských, ale o to větší péče bude věnována judikatuře českomoravských soudů.²⁸ Jako důvody změny byly uvedeny mimo jiné také změněná politická situace a snaha o nižší cenu. Tento druhý ročník byl zároveň posledním. Bližší důvody pro ukončení sbírky nejsou známy, ale dá se předpokládat, že za tím mohly stát důvody politické.

Na druhou stranu zavedenější sbírky jako Bohuslavova a Vážného byly vydávány i během období nacistické okupace. Je možné, že sbírka doplatila na svoji velmi krátkou historii, ale také za tím mohly stát důvody ekonomické, či soukromé. Nejpravděpodobnějším důvodem mohlo být uzavření vysokých škol, neboť sbírka byla vydávána pod hlavičkou Ústavu pro občanské právo na brněnské právnické fakultě profesory Roučkem a Sedláčkem. Sbírka obsahovala na konci souhrnný seznam uveřejněných rozhodnutí podle data vydání a soudu a souhrnný seznam dotčených zákonných ustanovení.

V éře první republiky se kromě výše zmíněných sbírek objevily i další sbírky rozhodnutí, které se věnovaly specializovanějším tématům. Výběrovou sbírkou byla *Sbírka zásadních rozhodnutí čs. nejvyššího vojenského soudu* vydávaná ministerstvem národní obrany, kdy vyšlo nejméně osm svazků od prvního ročníku v roce 1923 do roku 1938.

Její obdobou ve volebních věcech byla *Sbírka zásadních rozhodnutí a usnesení volebního soudu*, kterou z příkazu volebního soudu uspořádal dr. Karel Koschin. Její první ročník vyšel v roce 1920 a nejméně do roku 1934 vyšlo pět svazků.

Na Slovensku vycházela oficiální *Úradná zberka Najvyššieho súdu Československej republiky vo veciach občianskych pre Slovensko a Podkarpatsku Rus* od roku 1929. Navazovala na sborník nazvaný *Zásadné rozhodnutie bývalé uherské kráľovské kurie a Nejvyššieho súdu Československej republiky vo veciach občianskych z oboru práva súkromného platného na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi*, ktorý jednorázovú shrnoval rozhodnutí z uherské časti monarchie pred rokom 1918 a pozdžší do roku 1926.

Sborník *Zásadné rozhodnutie* vydali roku 1927 v nákladu Právnické jednoty na Slovensku jako uspořadatelé Vladimír Fajnor, prezident soudní tabule v Bratislavě, a Adolf Záturecký, senátní prezident nejvyššího soudu v Brně. Stal se nejúplnějším sborníkem uherské judikatury vydaným ve slovenštině po vzniku republiky. Na více než 1200 stránkách obsahoval 589 uherských judikátů vydaných královskou kurií jako jedním z nejvyšších soudů v monarchistických Uhrách do roku 1918.

Mimo toho byla občas citována v odborné literatuře také další sbírka pod zkratkou R. J. P., což znamenalo *Rozhodnutie právnej jednotnosti bývalej uherskej kráľovskej kurie*.²⁹

Kromě výše zmíněných edic vycházelo v době první republiky mnoho dalších periodických i neperiodických sbírek rozhodnutí. Z těch nejznámějších lze zmínit např. *Soubor legislativy a judikatury* (uspořádaný Jaromírem Sedláčkem v Brně) vycházející měsíčně a třemi řadami – judiciální, administrativní a finanční, dále *Sbírka rozhodnutí živnostenských soudů* (jako příloha Věstníku min. spravedlnosti), *Sbírka rozhodnutí ve věcech patentových* (ed. Špírk), *Sbírka rozhodnutí vrchního rozhodčího soudu hornického* (ed. Kolací), *Sbírka rozhodnutí správního soudního dvoru ve věcech hornických* (ed. Vitouš), *Přehled rozhodnutí ze všech oborů právních* (ed. Chytil a Grňa ve vyd. Barvič a Novotný), *Přehled rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech exekučních* (ed. Hobza), *Přehled judikatury ve věcech železničních a poštovních* (ed. Trnka a Tyl ve Spolku železničních právníků), *Přehled rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech exekučních*, *Sbírka rozhodnutí daní přímých* (ed. Holub), *Přehled rozhodnutí ze všech oborů právních*, *Sbírka zákonů a nařízení ve věcech náboženských*, *Sbírka živnostensko právních posudků Ústředny obch. a živn. Komer* (ed. Konárek). Judikatura byla ve formě pouze právních vět zahrnuta také ve *Sbírci zákonů a nařízení ve věcech náboženských a církevních v republice Československé* od Františka Bednáře, vydaná v roce 1929 Husovou čs. evangelickou fakultou bohosloveckou.

Už ale na konci 30. let 20. století, ještě před nástupem protektorátu, většina sbírek ukončila činnost. Jedinými sbírkami, které přežily druhou světovou válku, byly sbírky Tomsova nakladatelství, a to sbírky Vážného a Bohuslava. Zmíněné legendární sbírky přežívaly ještě v krátkém období od konce války do komunistického převratu, ale jen ve skromnějším rozsahu.

1.3 Sbírký rozhodnutí po roce 1948

Po převratu v roce 1948 komunistický režim prosazoval tvrdě reformu soudnictví již od samého počátku svého panování. Dal si za úkol zjednodušit soudní strukturu a zničit veškeré zbytky původní prvorepublikové soudní soustavy, ruku v ruce s totální personální obměnou justice. Zároveň přišla i revoluce ve vydávání judikatury na našem území.

Již nová Ústava 9. května z roku 1948 byla koncipována v duchu nastupujícího režimu, kdy mluvila o povinnosti soudců „... vykládat zákony v duchu ústavy a zásad lidové demokratického zřízení...“³⁰ Zároveň měli soudci rozhodovat nestranně, což si poněkud odporuje. Jasně se projevilo, že tlak na soudce ze strany totalitního režimu bude obrovský

a nezbude žádné místo pro diskreci soudců, natož pro aplikaci právních zásad a pravidel vytvořených judikatorní činností v předchozí době.

Lidově demokratické režimy stavěly svou aplikaci práva na totálním příklonu k čistě pozitivně právnímu přístupu v aplikaci práva, i když v počátcích 50. let to bylo naopak. Místo aby dodržely abstraktní pojem „zásady lidově demokratického zřízení“, aplikovaly soudy spíše přirozeněprávní hledisko. Až když byl kompletně přebudován veškerý právní řád a všechny platné právní normy byly již přijaté za vlády socialismu, mohl se stát uchýlit naopak k těžce pozitivistickému stylu aplikace práva.

Ústava počítala v systému nejvyšších soudů, kromě nejvyššího soudu a nejvyššího vojenského soudu, také stále s nejvyšším správním soudem, ale ten byl brzy zrušen.³¹ Nově byl také zaveden institut soudců z lidu.³² Dalším hřebíčkem do rakve původního prvorepublikového systému soudnictví byl zákon o zlidovění soudnictví. Prováděl nově zavedený systém soudnictví z ústavy a rušil dosavadní systém soudnictví. Byly zrušeny zemské soudy, dále také systém soudů obchodních, pracovních, pojišťovacích, rozhodčích soudů veřejnoprávního sociálního pojištění a hornické soudy.³³

Kromě celkové reorganizace celého systému soudnictví proběhla také totální obměna personální mezi soudcovským stavem, a to velmi rychle a radikálně. Již 15. dubna 1948 byl přijat speciální zákon o překládání soudců do výslužby podle věku, který začal platit od 10. května 1948. Soudci měli odcházet nově do výslužby, pokud dovršili 60 let. Pokud sami soudci nepožádali o výslužbu, bylo o nich rozhodnuto nálezem kárného senátu.³⁴ Je názorně vidět, jak se opakovaně v našich dějinách používá hýbání s hranicí důchodového věku soudců v dobách, kdy se plánuje reorganizace celého soudnictví.

Totalitnímu státu také nemohl vyhovovat systém, kdy neexistovala oficiální sbírka judikatury nejvyšších soudů, která by byla vydávána nějakým centrálním úřadem exekutivní moci. Většina prvorepublikových sbírek zanikla již nejpozději v době protektorátu. Zbyly jen dvě polooficiální sbírky, které dominovaly publikaci judikatury od počátku samostatného státu (Vážný a Bohuslav). Tyto zbylé sbírky byly ale také postupně umrtveny. Vyklidily cestu k monopolnímu postavení úplně nové sbírky, jako jediné oficiální sbírky na trhu.

Stát po totální reorganizaci soudnictví potřeboval úkolovat své nově dosazené lidově demokratické soudce z lidu, vyškolené narychlo v Právnické škole pracujících ministerstva spravedlnosti v jednoletém studiu. Aplikace starších právních předpisů spolu s dosavadní judikatorní praxí tak byla rychle opuštěna. Do roku 1950 byly kompletně obměněny veškeré základní právní předpisy a soudnictví také potřebovalo novou judikatorní praxi s novou, jedinou, oficiální sbírkou.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

Sbírka soudních rozhodnutí začala vycházet v roce 1949 pod názvem *Sbírka rozhodnutí československých soudů* (od I. do XII. ročníku mezi lety 1949 až 60). Počalo ji vydávat ministerstvo spravedlnosti v propagačním a edičním oddělení, což jasně naznačovalo, že stát chce mít kontrolu a monopol nad vydáváním judikatury. Vycházelo deset čísel (sešitů) ročně (kromě letních prázdnin) a rejstřík. Sbírkou vedl Dr. Rudolf Holub spolu s redakční komisí.

V redakčním úvodu v prvním čísle z 26. června 1949 redakční komise vysvětluje důvody vzniku této nové sbírky. Odvolává se na ústavní zmocnění z Ústavy 9. května a ze zákona o zlidovění soudnictví č. 319/1948 Sb. Mimochodem, ani v jednom z těchto zákonů se

nehovořilo o vydávání sbírky nebo o sjednocování judikatury. Zmíněný zákon o zlidovění soudnictví byl označován za „*historický mezník*“, kterým je kompletně přebudován systém soudnictví.³⁵

Důvodem k jejímu vydávání byly zásadní politické změny, které nastaly po roce 1948. To přiznávali i ustanovení vůdci nové „socialistické justice“, když se v redakčním úvodu k prvnímu ročníku a sešitu v červnu 1949 odvolávali na ústavu a ústavní změny po přijetí nové ústavy (Ústava 9. května). Tyto „hluboké změny“ si prý žádaly i nové požadavky, pokud šlo o obsah a uspořádání sbírek rozhodnutí.

Nová sbírka měla sloužit v nové éře československého soudnictví „*správným výkladem právního řádu k upevnění lidově demokratické linie všeho soudního rozhodování, které musí v souladu s právním přesvědčením lidu... má přispět k zvýšení významu funkce soudů jako nástroje k zabezpečení státu a lidovědemokratického zřízení... a k uskutečnění socialistického řádu. Budou v ní proto zejména uveřejňována rozhodnutí, které mohou být soudům vodítkem při plnění této politické funkce*“, což hovoří samo o sobě, jak nový režim bral do úvahy zásadní princip nezávislosti soudní moci.³⁶

Až jako další druhotný důvod bylo uvedeno, že by sbírka měla přispívat ke zvýšení odbornosti a jednotnosti soudního rozhodování. Nová jednotná sbírka měla tedy také přispět ke sjednocení soudního rozhodování v českých krajích a na Slovensku. Dalším důvodem jejího vydávání byla příprava na zásadní rekodifikaci celého právního systému.³⁷

Sbírka měla plnit funkci obrazu plnění úkolů justice, k níž řadila i advokáty a notáře, kteří měli pomáhat státním orgánům a soudům při provádění zákonů. I jejich práci měla sbírka výslovně usměrňovat, poněvadž jejich úkolem bylo upevňovat lidově demokratický řád. Sbírkou měla také za úkol přispívat ke zvýšení politické i odborné úrovně judikatury a napomáhat soudům k dosažení cíle, jímž byl nový společenský řád.³⁸

V textu redakčního úvodu je také přímo zmíněno, že nová jednotná a jediná sbírka nahrazuje „*zastavené dosavadní sbírky, které nemohly zaručit splnění nových úkolů*“.³⁹ Úřady se tak přímo přiznaly k záměrnému zastavení vydávání tradičních polooficiálních sbírek. Dá se předpokládat, že měly na mysli především sbírky Vážného a Bohuslava, jako jediné stále fungující sbírky.

Od roku 1951 do roku 1956 sbírku vydávaly místo ministerstva spravedlnosti Generální prokuratura a nejvyšší soud v redakci Právnického ústavu min. spravedlnosti, od roku 1957 již jen samotný nejvyšší soud, a tato praxe přetrvala dodnes. V letech 1970 až 1990 to byl nejvyšší federální soud a mezi ročníky 1989–92 nejvyšší federální soud spolu s nejvyššími republikovými soudy. Po roce 1993 automaticky přešlo vydávání na český nejvyšší soud. Od roku 1994 bylo svěřeno vydávání, prodej a distribuce soukromému nakladatelství.

Jméno sbírky se v průběhu doby mírně modifikovalo. Od ročníku 1961 do 1969 se přejmenovala na *Sbírku rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR*, v roce 1970 se jméno změnilo na *Sbírka soudních rozhodnutí*, aby od roku 1971 již nesla nastálo zavedený titul *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*.

Po roce 1971, kdy po vzniku federace existovaly tři nejvyšší soudy, federální a dva republikové, vydávání sbírky zůstalo při bývalém nejvyšším soudu (federálním). Předsedou redakční rady býval většinou místopředseda nejvyššího soudu, ale samotné redigování prováděl některý z členů redakční rady, který byl tím reálným editorem celé sbírky.⁴⁰

Samotná forma judikátů je od počátku vydávání sbírky v podstatě zachována až dodnes.⁴¹ Nabízí spíše stručnější ztučněné právní věty, které jsou doplněny výtahem z odů-

vodnění originálního rozhodnutí, bez výroku. V prvních desetiletích se dodržoval úzus, že právní věta byla většinou opravdu jen jedinou větou, i když někdy složenou.

Sbírka byla v prvních dvou ročnících 1949 a 1950 číslována jednotnou číselnou řadou judikátů. Byla jen rozdělena a označena jako *Rozhodnutí ve věcech občanských* nebo *Rozhodnutí ve věcech trestních* vždy do sešitu po skupinách judikátů. Od ročníku 1951 byla sbírka rozdělena i na dvě samostatně číslované řady v samostatných sešitech s vlastním stránkováním.⁴² V průběhu 50. let byly skupiny judikátů, v rámci civilní řady, uspořádány do speciálních podkapitol *Rozhodnutí ve věcech národního pojištění* a *Rozhodnutí ve věcech rodinného práva*.

Prvním publikovaným judikátem, v sekci rozhodnutí ve věcech trestních, pod č. 1 bylo rozhodnutí Nejvyššího soudu z 9. února 1949 ve slovenském jazyce.⁴³ Mohlo být signifikantní pro nastávající dobu s velkým důrazem na represii trestního práva, že se začínalo trestním rozhodnutím. I v redakčním úvodu se hovořilo o „... *nekompromisním stanovisku k činům nepřátel republiky a lidově demokratického zřízení, k zahraniční i vnitřní reakci*.“⁴⁴

Nová monopolní oficiální sbírka v situaci mohla opublikovat jen velmi malý zlomek ze všech soudních rozhodnutí. Hlavním důvodem pro její vydávání bylo vykonávat kompletní a absolutní kontrolu nad publikací soudních rozhodnutí. Bylo tedy tištěno jen minimální množství judikátů, pečlivě vybraných editory, kteří byli vedeni přímo ústředními státními orgány, jako ministerstvem spravedlnosti a generální prokuraturou. Později alespoň částečně přešla editorská pravomoc na nejvyšší soud. Takto státní moc převzala roli právnícké veřejnosti a česká právní kultura se rozešla s klasickou západní kulturou.

Po stránce obsahové bylo nejzásadnějším posunem oproti dřívějším prvorepublikovým sbírkám zařazování soudních rozhodnutí i z nižších stupňů soudní soustavy, jako např. soudů krajských.⁴⁵

Sborníky Nejvyššího soudu a republikové sbírky

Druhou skupinou sbírek rozhodnutí zavedených v socialistické etapě byly sborníky a později i sbírky republikových nejvyšších soudů.

Jako speciální, jednorázově vydané sbírky, které obsahovaly tzv. zobecňující materiály, byly vydány čtyři *Sborníky Nejvyššího soudu ČSSR* mezi lety 1974 až 1986. Věnovaly se výkladovým tématům nebo sporným výkladovým otázkám. Značná část těchto zobecňovacích a výkladových závěrů byla uveřejňována také ve Sbírce soudních rozhodnutí.

První Sborník č. I. vydaný v roce 1974 nesl název *Nejvyšší soud o občanském soudním řízení a o řízení před státním notářstvím* s podtitulem *Sborník směrnic, usnesení, rozborů a zhodnocení soudní praxe pléna a presidia Nejvyššího soudu 1965–67*. Druhý Sborník č. II byl vydán také v roce 1974 pod názvem *Nejvyšší soud o trestním řízení soudním* s podtitulem *Sborník směrnic, stanovisek a zhodnocení soudní praxe pléna a presidia Nejvyššího soudu 1962–68*. Třetí sborník (Sborník NS č. III) pak následoval v roce 1980, kdy pokrýval další oblasti práva – *Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovníprávních, občanskoprávních a rodinněprávních*. Jako poslední vyšel v roce 1986 Sborník NS č. IV – *Nejvyšší soud ČSSR, Nejvyšší soud ČSR a Nejvyšší soud SSR o občanském soudním řízení a o řízení před státním notářstvím* s podtitulem *Sborník stanovisek, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí NS ČSSR, NS ČSR, NS SSR 1970–83*.

Sborníky mohly být prezentovány jako snaha o výkladové sjednocení rozhodovací praxe s teoretickým přesahem, ale také ve světle atmosféry doby vydání mohly sloužit jako

politicky ovlivněné příručky pro soudce. Sborníky byly poskládány ze zobecňujících materiálů (přibližně jich bylo 10–15 na svazek), které nepřipomínaly klasické judikáty. Spíše to byly politicko-výchovné agitační materiály.

Z oficiálních sbírek soudních rozhodnutí je nutno uvést i sbírky rozhodnutí, které začaly vydávat po svém vzniku nové republikové soudy. Po vzniku federace nespadlo soudnictví do výlučné působnosti federace ani do společné působnosti federace a republik.⁴⁶ V návaznosti na zákon o federaci vznikl samostatný systém soudnictví v každé z republik. Reforma byla provedena novelou zákona o organizaci soudnictví. Každá z republik dostala nové nejvyšší soudy od počátku roku 1970.⁴⁷ Spolu s bývalým soudem transformovaným po vzniku nejvyššího federálního soudu zde byly celkově tři nejvyšší soudy a každý z nich vydával vlastní sbírku. Federální nejvyšší soud si podržel vydávání Sbírek soudních rozhodnutí a stanovisek a nové republikové smlouvy si vytvořily nové vlastní sbírky.

V České socialistické republice to byl *Bulletin Nejvyššího soudu ČSR* a ve Slovenské socialistické republice *Výber rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR*. Tyto sbírky byly vydávány pro vnitřní potřebu soudů jednotlivých republik, vycházely po ročníchích v jednotlivých sešitech a jejich publikace skončila ke konci roku 1992.

Bulletin Nejvyššího soudu ČSR byl rozdělen na dvě části a to občanskoprávní a trestněprávní. Oproti tomu *Výber rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR* nebyl rozdělen na dvě řady. Republikové sbírky obsahovaly judikáty vytvořené z rozhodnutí nejvyššího soudu a také zobecňující materiály jako usnesení pléna,⁴⁸ zprávy⁴⁹ nebo stanoviska.⁵⁰ Stanoviska měla, na rozdíl od zpráv a usnesení pléna, vytvořena právní věty. Dosti často byly vytvářeny judikáty z usnesení nejvyšších soudů na rozdíl od Sbírek soudních rozhodnutí, kde tato praxe nebyla obvyklá.⁵¹

V samotné právní praxi nebyla hodnota a význam této republikové judikatury zásadní. Je možno dohledat jen minimum citací judikátů z těchto sbírek v textech soudních rozhodnutí nebo odborných pojednáních.

2. Publikace soudních rozhodnutí v odborných periodikách po roce 1918

Nová republika cítila potřebu vydávat nová, čistě česká odborná periodika. Měla se odstříhnout historicky i ideově od těch starých, německy psaných vídeňských.

Kromě stále vycházejících časopisů, které již vznikly za rakousko-uherské monarchie (např. Právník), začaly vycházet v období první republiky nové odborné právnické časopisy (jako např. České právo, Právní praxe). Některé z nich publikovaly upravená soudní rozhodnutí.⁵²

2.1 Prvorepublikové právnické časopisy v češtině

Zajímavou judikaturu s častými a velmi dobře upravenými rozhodnutími nejvyššího soudu otiskoval časopis *České právo* s prvním ročníkem vydaným v roce 1919. Počala ho vydávat notářská komora (Spolek notářů československých). Časopis si dal do vínku úkol budovat nové československé právo, nezatížené rakouským dědictvím, kdy „za právo platil zákon, vyjádřený řečí německou a lidu našemu se dostávalo jen opožděných a většinou velmi nechutně a nedokonale vyrobených překladů“.⁵³ Velmi explicitně se zde redakce vyjadřuje k situaci za monarchie, kdy jediným zákonným textem právních předpisů byl

německý text, a český text byly jen ve formě překladů. Obdobná situace byla i u sbírek judikatury, kdy oficiální i polooficiální sbírky byly vydávány pouze v němčině.

Prvními otisknými judikáty v tomto periodiku se stala v rubrice „*Rozhodnutí nejvyššího soudu*“ zpracovaná rozhodnutí, která byla kompletně anonymizována.⁵⁴ Od prvního ročníku se nárazově začala objevovat další rubrika „*Rozhodnutí nejvyššího správního soudu*“, kde byly otiskovány jen právní věty z Bohuslavovy sbírky.⁵⁵

Později na konci 30. let byly původní rubriky s rozhodnutími nejvyšších soudů redukovány. Rubrika byla přejmenována na „*Z nálezů nejvyššího soudu*“, kde text judikátu byl zredukován na pouhý odstavec s právní větou a shrnutím kauzy. Stejně tak druhá rubrika nově přejmenovaná na „*Důležitá rozhodnutí nejvyššího správního soudu*“ nabízela stále jen právní věty z Bohuslavovy sbírky jen jednou za rok. Vycházela komentovaná rozhodnutí od jednotlivých přispěvatelů do časopisu, která buď pocházela ze sbírek rozhodnutí, nebo to byla jen přetištěná a neupravená rozhodnutí nižších soudů bez právních vět. Osud časopisu byl zpečetěn za protektorátu, kdy ročník 1943 se stal posledním. V posledním ročníku vyšla jen dvě čísla, ale v obou z nich byla značně obsáhlá rubrika nazvaná „*Výměnek v judikatuře nejvyššího soudu do roku 1936*“ od dr. Josefa Možuty z Nymburka, který vybral z Vážného sbírky několik judikátů k danému tématu. Paradoxně tak bylo otiskováno v posledním čísle více judikátů než za všechny minulé ročníky.⁵⁶

Dalším z právnických časopisů, který hojně otiskoval judikaturu, byly nově zřízené *Soudcovské listy*, vydávané jako orgán Svazu československých soudců. Navazoval na časopis *Československý soudce* vydávaný dr. Červenkou v Pardubicích od roku 1919. Vydávání se ujal svaz soudců, časopis přejmenoval a začal vydávat novou řadu. Všichni členové svazu měli časopis zdarma, ale byli vyzýváni k finanční podpoře svazu a zakládání jeho župních poboček u krajských soudů.⁵⁷

Od prvního ročníku v roce 1920 zde byla otiskována i vybraná judikatura. Nejdříve se otiskovaly pouze vybrané právní věty v rubrice „*Některá rozhodnutí nejvyššího soudu z poslední doby*“, kde měly přiřazena vlastní publikační čísla, a nebylo uvedeno, z jaké sbírky jsou čerpány.⁵⁸

Kromě této rubriky byla publikována samostatná soudní rozhodnutí od jednotlivých autorů ve formě článku, jako např. „*K praxi jazykové dle nového zákona*“ s právní větou, narační částí i s odůvodněním, vše vytvořené autory článku. Judikáty nebyly většinou přebírány ze sbírek rozhodnutí. Za celý první ročník byly otiskovány jen dva judikáty a za druhý ročník tři judikáty, z toho jeden byl překlad uherského rozhodnutí. Od druhého ročníku bylo také plánováno vydávat zvláštní přílohu s judikaturou.⁵⁹

Pozdější ročníky (jako např. ročník 1932, 1938) nepublikovaly většinou vůbec žádné judikáty a to platilo až do posledního ročníku v roce 1942, v němž byl výjimečně otiskěn jeden komentovaný judikát.⁶⁰

Na vydávání judikatury zaměřeným periodikem se stalo *Pracovní právo*, jež nabízelo jen několik odborných článků a zbytek obsahu zabírala otiskovaná rozhodnutí v rubrikách „*Z rozhodnutí ve věcech pracovních*“ a „*Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích*“. Obě rubriky měly vlastní společná publikační čísla, která pokračovala v průběhu dalších ročníků jako samostatná řada. Judikáty byly někdy zkráceny jen na samostatné právní věty, přiřazovány k právním institutům a nebyly přebírány ze žádné sbírky rozhodnutí.⁶¹ Poprvé v našich poměrech se vydavatelé také odhodlali na vcelku výjimečný počín, a to systematické publikování rozhodnutí nižších soudů v rubrice „*Rozhodnutí nižších stolic*“.⁶²

Měsíčník československých právníků *Právní praxe* se objevil poměrně pozdě až ke konci první republiky, s prvním ročníkem v roce 1936. V rubrikách „*Glosy a aktuality*“ a „*Z právní praxe*“ zasílali přispěvatelé komentovaná rozhodnutí, která nebyla judikáty v klasickém slova smyslu, spíše jen anotacemi s popisem právního problému (např. „*Trestní odpovědnost za úraz na chodníku*“).⁶³ I v posledním ročníku z roku 1948 se objevila komentovaná rozhodnutí.

Další, oborový časopis *Finanční právník* poskytoval stručný přehled v judikatuře od svého prvního ročníku v roce 1935 v rubrice „*Přehled nálezů nejvyššího správního soudu*“, od druhého ročníku přejmenované na „*Judikatura*“, neboť rozšířila nabídku i o rozhodnutí nejvyššího soudu.⁶⁴ V posledním, již protektorátním ročníku 1941/42, se vyskytla i rozhodnutí německých říšských soudů (např. říšského finančního dvora v Mnichově).⁶⁵

2.2 Právnícké časopisy první republiky publikované v němčině

Právnícká periodika vycházející v němčině byla neoddělitelnou součástí naší právní kultury, neboť za první republiky byla německá menšina, obzvláště v právnícké profesi, stále důležitou složkou právníckého stavu.

Jako nejvýznamnější z německy psaných časopisů by bylo možno vyzdvihnout např. *Juristen-Zeitung (für das Gebiet der Tschechoslowakischen Republik)* vydávaný nakladatelským domem R. M. Roehraera v Brně na Kostelní (dnes Rašínově) ulici (naproti dnešnímu sídlu Nejvyššího správního soudu). Zdejší nakladatelství mělo tradici sahající až do roku 1786 a bylo především známé jako výhradní vydavatel Moravského zemského zákoníku.

Již od prvního ročníku v roce 1920 nabízel časopis v každém čísle rubriku „*Rechtsprechung*“ („*Judikatura*“), vždy přiřazenou k určitému oboru práva. Rozhodnutí byla anonymizována, měla vytvořeny právní věty, souhrn případu a odůvodnění. Pocházela jak od vrchních soudů, tak od nejvyššího správního soudu a nebyla přebírána ze sbírek. V některých případech byly komentované judikáty od konkrétních autorů uveřejněny mimo rubriku a poskytovaly na více stranách důkladnější rozbor původního rozhodnutí.⁶⁶

Kromě toho, od ročníku 1921 začala být vydávána speciální příloha „*Rozhodnutí nejvyššího soudu*“ („*Entscheidungen der obersten Gerichte*“), kde byla publikována rozhodnutí s vlastními vytvořenými právními větami a výběrem z odůvodnění. Judikáty byly anonymizovány a opatřeny vlastní vzestupnou řadou publikačních čísel, která pokračovala napříč dalšími ročníky. V pozdějších ročnících byla někdy otiskována rozhodnutí nového rakouského nejvyššího soudu.⁶⁷ V posledním ročníku 1937 byly otištěny jen vybrané právní věty z rozhodnutí nejvyššího správního soudu a nejvyššího soudu.⁶⁸

Dalším z německy tištěných právníckých periodik byl soudcovský časopis *Richterzeitung* s prvním ročníkem v roce 1919 a posledním v roce 1938. Byl vydáván v Chebu Spolkem německých soudců a státních návladních v ČSR a redigován Victorem Königschmiedem. Časopis nabízel rubriku „*Rechtsprechung*“, která obsahovala celé judikáty i samotné právní věty z rozhodovací praxe československého nejvyššího soudu.

2.3 Slovenské časopisy

Na Slovensku začal již v roce 1918 vycházet nový časopis ve slovenském jazyce nazvaný *Právny obzor*. Vydávala ho Právnícká jednota na Slovensku a jako redaktor ho vedl dr. Cyril Bařinka, advokát v Bratislavě. Vycházel v osmi číslech ročně a každé číslo obsahovalo tři různé rubriky, které publikovaly soudní rozhodnutí.

První rubrika byla pojmenována „*Výtah rozhodnutia Najvyššieho súdu Československej republiky vo veciach trestných*“, pořádaná v prvních ročnících dr. Ivanem Jureckým.⁶⁹

Druhá rubrika nabízející soudní rozhodnutí dostala jméno „*Prehľad slovenskej časti rozhodnutí Najvyššieho súdu Československej republiky vo veciach občianskych*“.

Poslední třetí rubrikou, v níž byla nabízena upravená soudní rozhodnutí, se stala „*Sbierka rozhodnutí vo veciach trestných*“ s dvojjazyčným názvem i v maďarštině. Rubrika, která se objevila poprvé v ročníku č. V za rok 1922, byla zřízena k publikování slovenských překladů z originálních maďarských textů rozhodnutí. Vycházela z úředních tisků bývalé uherské královské kurie ze sbírky „*Buentetoejogi határozatok tára*“. Důvodem pro její vydávání mělo být usnadnění práce mimoslovenských právníků působících na Slovensku. Vybrána byla pouze rozhodnutí, jejichž výklad byl stále aktuální, i když dotčené uherské předpisy byly třeba již zrušeny.⁷⁰

Od třicátých let se proměnily tyto tři rubriky na „*Rozhodnutia najvyššieho správneho súdu*“, „*Rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach trestných (občianských)*“ a „*Zásadne rozhodnutia Najv. správneho súdu*“.⁷¹

Kromě toho začaly už od 30. let vycházet jako stálé vyjímatelné přílohy časopisu „*Úradná sbierka občianskych rozhodnutí Najvyššieho súdu (Obč.sb.)*“ a „*Úradná sbierka trestných rozhodnutí Najvyššieho súdu (Trest.sb.)*“, kde redakci vedlo předsednictvo Nejvyššího soudu v Bratislavě.⁷² Po roce 1945 se znovu měnily rubriky a nově se objevily „*Občianske rozhodnutia hlavných súdov v Bratislave a Prešove*“ a „*Národný súd v Bratislave*“.

Po nástupu socialismu převzal vydávání časopisu Ústav štátu a práva Slovenskej akadémie ved v Bratislavě. Ještě v ročníku 1972 se zde objevily alespoň tři judikáty v rubrice pracovněprávní judikatury.⁷³

2.4 Ostatní periodika

Zvláštní edicí, jež kromě textů právních předpisů nabízela i souhrn judikatury, byl sborník *Právo československé s podtitulem Sborník zákonodárství a judikatury*. Fungoval na principu komentáře, kdy byly k textům předpisů přiřazeny komentáře, důvodové zprávy i výběry z judikatury. Byl vydáván v pěti ročnících od roku 1934 do roku 1938 (vydán 1939). Ukončen byl z „*důvodů nových ústavních poměrů*“.⁷⁴ Nabízel citace judikatury k jednotlivým ustanovením předpisů z nálezů nejvyššího soudu i nejvyššího správního soudu, a to jen ve formě právních vět.

Výjimečným počinem, na tehdejší dobu, byla příloha judikatury „*Sbírka práva československého*“. V té byla otiskována rozhodnutí nejvyššího soudu a nejvyššího správního soudu. Měla vlastní řadu s publikačními čísly a byla řazena podle oborů, institutů i jednotlivých ustanovení. V některých případech měla rozhodnutí jen právní věty, ale většinou obsahovala i anonymizovaná odůvodnění.⁷⁵

V několika časopisech byla judikatuře vyhrazena zvláštní oddělitelná příloha ve formě sešitů, které se daly vyjmát a sešít do celých ročníků. Vytvářely tak *de facto* nové sbírky judikatury. Záleželo na jednotlivých časopisech, zda vytvářejí vlastní judikáty s vytvořenými indexačními údaji k judikátu s právními větami, nebo pouze přebírají kompletní texty i s právními větami ze sbírek rozhodnutí nejvyšších soudů.

2.5 Publikace soudních rozhodnutí v časopisech po roce 1948

V dobách socialistického soudnictví mezi lety 1948 až 1989 vycházelo pouze několik právnických časopisů. Jen minimum z nich publikovalo judikaturu. Nebylo v zájmu nastupujícího socialistického režimu, stejně jako u sbírek rozhodnutí, poskytovat veřejnosti výplody socialistické justice a umožňovat tak určitou veřejnou kontrolu nad jejími rozhodnutími.

Primárním důvodem pro centralizaci a monopolizaci vydávání sbírek judikatury, stejně jako pro zrušení dřívějších zavedených právnických časopisů a založení nové tradice socialistických nových a „nezkažených“ právnických periodik s žádným či minimálním publikováním judikátů, byl požadavek centrální kontroly justice.

Původní prvorepublikové časopisy, či starší periodika z dob mocnářství, byly ukončeny v průběhu let 1948–1949. Proběhl tedy obdobný „očistný“ proces jako u sbírek soudních rozhodnutí. Mnoho odborných časopisů skončilo v napjatých předválečných letech (Juristen-zeitung nebo Právo československé) či bylo zastaveno jejich vydávání v době protektorátu (Soudcovské listy nebo Finanční právník).

Jedinými periodiky, která přežila převratový rok 1948, byl Právník a Právní obzor. Na rozdíl od Právníka, kde bylo jednoznačně zrušeno publikování judikatury, Právní obzor alespoň okrajově otiskoval vybraná soudní rozhodnutí až do 60. let.

Nový režim začal od čistého stolu a představil úplně nová právníká periodika. Jejich počet byl ale oproti minulosti mnohem nižší. Stejně jako nebylo v zájmu vedoucí elity publikovat soudní rozhodnutí, nebylo také v jejím zájmu příliš vzdělávat právníky, dát jim prostor k publikaci a vyjadřování názorů. Právníké časopisy plnily funkci více ideologickou než odbornou. Obzvláště v 50. letech se v nich vyskytovalo minimum odborných článků.

2.6 Nově založené socialistické právníké časopisy

Prvním časopisem nového socialistického režimu bylo *Lidové soudnictví*, které bylo vydáváno ministerstvem spravedlnosti od roku 1950 do roku 1953 (III. ročník). Nový bulletin měl za úkol naplňovat nový úkol justiční správy, a to sledování soudní praxe. Stal se doplňkem Sbírek soudních rozhodnutí, která publikuje „*správná rozhodnutí*“. Časopis měl naopak upozorňovat na „*postup nesprávný*“.⁷⁶ Děлил se na část trestní, část občanskou a justiční správu. Nepublikoval klasické judikáty, ale otiskoval spíše komentáře k jednotlivým institutům, právním otázkám a v nich citoval soudní rozhodnutí. Příkladem takového komentovaného soudního rozhodnutí může být judikát, uveřejněný pod názvem „*Přijetí dítěte a jeho změny z hlediska rodinného práva*“⁷⁷ nebo „*Nárok rozloučené manželky na výživné*“.⁷⁸ Přímo u nadpisů byla dokonce uvedena i konkrétní související ustanovení právních předpisů.

Časopis *Socialistická zákonnost* nahradil předchozí časopis *Lidové soudnictví*. Vydával ho Právníký ústav ministerstva spravedlnosti. S prvním ročníkem vydaným v roce 1953 byl časopis koncipován jako vzorový pro třídního socialistického právníka. V třetím ročníku 1955 vyšla jako součást „*Sbírka rozhodnutí státní, resortní a družstevní arbitráž*“ (rozh. č. 1–3),⁷⁹ Vydávání bylo zdůvodněno tím, že státní arbitráž neměla oficiální publikační orgán.

V dalším ročníku judikáty nevyšly a od ročníku 1957 se znovu začaly publikovat pod pozměněným názvem „*Z rozhodovací praxe hlavního arbitra Republiky československé*“.

Názvy národních podniků jako právnických osob byly zobecněny tak, aby je nebylo možné identifikovat.⁸⁰ Posledním ročníkem obsahujícím arbitrážní judikáty byl 1962. Od ročníku 1968 se nově objevuje rubrika „*Nad jedním rozhodnutím*“, kde se otiskují komentovaná soudní rozhodnutí. Rubrika byla přerušena od 1972 a znovu byla publikována od 1975 až do 1992, kdy již časopis přejmenovaný na *Právo a zákonnost* ukončil činnost. Judikáty v tomto časopise měly specifickou formu. Neměly vůbec právní věty, ani strukturovaný text se shrnutím skutkových okolností, žádnou hlavičku, identifikační údaje. Měly spíše formu komentáře, kdy se obecně rozebíraly vybrané právní problémy. Jen od 80. let byl přidáván název jako např. „*K některým otázkám aplikace § 238 tr. zák.*“⁸¹

Ostatně příkladem, jak socialistické soudnictví nepodporovalo publikaci judikatury, může být fakt, že v tomto skoro jediném časopise otiskujícím judikáty bylo zveřejněno jen několik judikátů do roka.⁸²

Nově bylo také zřízeno resortní periodikum *Soudce z lidu*, jehož první číslo vyšlo v květnu 1950. Vydávalo ho ministerstvo spravedlnosti. Již od prvního ročníku obsahovalo nepravidelně rubriku „*Z našich rozhodnutí*“. Rubrika si dala za úkol otiskovat vybraná rozhodnutí z nově zřízené sbírky rozhodnutí. Nebyla publikována ve formě klasických judikátů, jen ve formě anotace, spíše jako „soudničky“ na jeden odstavec. Od druhého ročníku byla uvozena již nadpisem, který označoval, že pochází ze Sbírek soudních rozhodnutí a připojeno konkrétnější heslo jako název judikátu (např. „*Sbírka rozhodnutí: velezrádná činnost církevní hierarchie*“).⁸³ Jména fyzických osob nebyla vůbec uváděna, ale např. organizace „*Katolická akce*“ ve výše uvedeném judikátu se objevila v plné kráse. Kromě toho byly publikovány jakési komentované judikáty jako samostatné články v časopise. Neměly právní větu ani jiné náležitosti judikátu, ale v anonymizované formě shrnovaly a komentovaly skutkové a právní otázky konkrétního vybraného rozhodnutí z praxe.⁸⁴ Z celého časopisu čpí odér agitačního materiálu. Minimum obsahu bylo věnováno právním otázkám samotným. Spíše byly otiskovány propagační texty jako projevy Klementa Gottwalda nebo oslavné básně na stranu a štvavé články proti „*škůdcům*“ režimu.⁸⁵

V roce 1961 byl původní časopis nahrazen novým pod jménem *Socialistické soudnictví*, který začal být vydáván Právníckým ústavem ministerstva spravedlnosti. Již od prvního ročníku obsahoval komentovaná soudní rozhodnutí v rubrice nazvané „*Soudili jsme*“,⁸⁶ která zasílali přímo konkrétní soudci nebo přisedící z různých stupňů soudní soustavy podepsaní pod publikovaným rozhodnutím. Rozhodnutí měla formu jen velmi krátkých anotovaných noticek s nadpisy, jako např. „*Manko nezavinil žalovaný*“ nebo „*Ředitel hospodařil pro sebe*“.⁸⁷ V pozdějších ročnících již měly judikáty sofistikovanější formu. Rubrika judikatury se přejmenovala na „*Místní lidové soudy: z rozhodování*“.

Kromě nadpisu jako např. „*Místní příslušnost*“ byly na začátku v kratičké naraci heslovitě zmíněny skutkové okolnosti, i s iniciálami provinilého.⁸⁸ Zajímavé je, že autoři, kteří nebyli povětšinou soudci, vybírali rozhodnutí z trestního práva a kritizovali postup a hodnocení soudu. Byly to příznaky doby uvolňování režimu na konci 60. let. Autoři komentovaného rozhodnutí byli uvedeni v titulku. Soudní rozhodnutí byla publikována v tomto časopise velmi zřídka, a to jen v několika sešitech do roka a v počtu jeden nebo dva judikáty na číslo.⁸⁹

Slovenský protějšek *Socialistické súdnictvo* začal vycházet již v roce 1949. Jeho nakladatelem byl také Právnícký ústav ministerstva spravedlnosti, oddelenie v Bratislave, později od 1966 Povereníctvo SNR pro spravodlivosť a od 1969 ministerstvo spravodlivosti

SSR. Měl identickou rubriku jako české verze nazvanou „*Súdili sme*“. Rubrika vycházela jen v několika číslech do roka. Od 70. let již nebyla rozhodnutí publikována vůbec.

Rozhodnutí nebyla publikována v obvyklé formě judikátu, neměla právní věty, odůvodnění či další indexační údaje. Spíš to byla jen komentovaná rozhodnutí od konkrétního autora. Autory byli soudci (či soudci z lidu) a každý měl značně odlišný styl zpracování rozhodnutí. V komentovaném rozhodnutí „*Krčah praskl nadobro*“ nebo „*Zvedavý sused*“ byly strany anonymizovány, zatímco „*Podnikavý farár*“ či „*Pozor na priateľ'ov*“ byla uvedena plná jména.⁹⁰ Již z velmi poetických názvů můžeme vidět, že případy byly zpracovávány spíše ve formě soudniček s opravdu invenčními a atraktivními názvy.

Závěr

Lze shrnout, že po vzniku republiky nově vzniklé periodické sbírky rozhodnutí počaly poprvé systematicky v naší historii vydávat upravené texty soudních rozhodnutí v českém jazyce. Formou a celkovým stylem zpracování navázaly na tradiční sbírky vydávané v němčině za dob rakouské monarchie. Vzhledem k recepci právního řádu po roce 1918 i tyto staré rakouské sbírky byly ještě dlouho využívány a citovány praktikujícími právníky.

V pozdějším období socialistické justice po roce 1948 publikovalo judikaturu již jen minimum sbírek soudních rozhodnutí či periodik. Socialistický režim nevítal uveřejňování soudních rozhodnutí. Vládnoucí elita neměla potřebu, aby se na veřejnost dostaly výtvoř státem kontrolované justice. Pokud už bylo dovoleno otiskovat judikáty, tak to byla jen přísně vybraná rozhodnutí, která byla uváděna jako exemplární případy, jak funguje nová socialistická justice. Až na výjimky byla publikovaná judikatura tedy z oblasti práva trestního.

Poznámky

- ¹ Tento článek vychází z části disertační práce KRÁLÍK, L.: *Judikatura a její publikace*. Disertační práce. Praha: Právnická fakulta UK, 2011.
- ² V této práci jsou zásadně rozlišovány termíny „soudní rozhodnutí“ a „judikát“. Více k tématu např. KRÁLÍK, L.: Soudní rozhodnutí versus judikát a jejich zveřejňování. In VEČEŘA, M. – STACHOŇOVÁ, M. – HAPLA, M. (eds.): *Weyriv den právnj teorie. Šborník prjspěvků z konference*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, 200 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy university, řada teoretická, Edice Scientia, sv. č. 530.
- ³ Více k publikaci soudních rozhodnutí ve starší době před rokem 1918 viz KRÁLÍK, L.: Publikace soudních rozhodnutí v českém právním prostředí do roku 1918. *Právněhistorické studie*, číslo 43. Praha: Karolinum, 2013, s. 248–278.
- ⁴ Čl. 2-3 zákona č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.
- ⁵ § 30 nařízení č. 94/41876 ř.z. a § 16 nařízení č. 209/1907 ř.z.
- ⁶ Viz KRÁLÍK, L.: Prvorepublikové sbírky rozhodnutí a jejich aktuální aplikační využitelnost při rekodifikaci občanského práva. In VOJÁČEK, L. – TAUCHEN, J. – SCHELLE, K. (eds.): *Proměny soukromého práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 103–111.
- ⁷ Ani navazující zákon č. 162/1919 Sb. blíže neupravoval sjednocování judikatury.
- ⁸ § 13 zákona č. 216/1919 Sb. účinným od 16. dubna 1919.
- ⁹ *Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech civilních*, Generální rejstřík č. II, 1935.
- ¹⁰ *Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech civilních*, ročník I., 1921, svazek 1, titulní list.
- ¹¹ Encyklopedie dějin města Brna, http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=2550.
- ¹² Původní řada byla pak citována jako Sb.n.s.I a nová řada jako Sb.n.s.II.
- ¹³ V posledním sešitu, číslo 8, vydaném dne 26. 3. 1949.
- ¹⁴ *Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech civilních*, Generální rejstřík č. II. v roce 1935.

- 15 V Generálním rejstříku č. I. (za roky 1919–28), č. II (1929–33), č. III. (1934–38) a č. IV. (1939–45).
- 16 *Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech civilních*, Generální rejstřík č. IV (1939–45), vyšel 1948, předmluva.
- 17 Např. č. 308 dis., rozhodnutí z 10. 2. 1937, sp. zn. Ds II 20/36, ročník XIX. (1938).
- 18 § 33 vyhlášky č. 191/1937 Sb.
- 19 *Sbírka nálezů nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních*, ročník I., (1919), sešit I., předmluva z 19. 7. 1919.
- 20 *Sbírka nálezů nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních*, ročník I., (1920), kompletní první svazek, předmluva, prosinec 1920.
- 21 Např. ročník IV. se svazky IVa. a IVb.
- 22 Např. publ. č. XCVI., ročník IV. (1922), Dodatek I., usnesení z 25. 1. 1925, č. 1162.
- 23 Publ. č. 1, ročník IV. (1922), Dodatek III., náleze z 7. 11. 1922, č. 120/22.
- 24 MAZANEC, M.: Zánik bývalého Nejvyššího správního soudu ve světle dokumentů Státního ústředního archivu. In: NOVOTNÝ, O. (ed.): *Pocita Vladimíru Mikule k 65. Narozeninám*. Praha: ASPI Publishing, 2002, s. 162.
- 25 Ze zákona č. 65/1952 Sb. (§ 18), o prokuratuře a ústavního zákona č. 64/1952 Sb., o soudech a prokuratuře, který nepřímo derogoval § 137 Ústavy 9. května.
- 26 Plenární rozhodnutí z 27. 10. 1920, čj. pres. 1019/20, publ. pod č. 38, *Sbírka rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech občanských*, svazek I.
- 27 Např. plenární usnesení z 15. 12. 1925, čís. pres. 570/25, Svazek IV., *Sbírka rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech trestních*.
- 28 *Sbírka rozhodnutí vrchních a krajských soudů zemí České, Moravskoslezské i Slovenské a Podkarpatskoruské ve věcech civilních*, ročník II., tiráž.
- 29 ROUČEK, F. – SEDLÁČEK, J.: *Komentář k Československému obecnému občanskému zákoníku a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Praha: V. Linhart, 1935, reprint Praha: Codex Bohemia, 1998, s. 11.
- 30 § 143 ústavního zákona č. 150/1948 Sb.
- 31 § 18 zákona č. 65/1952 Sb., o prokuratuře.
- 32 § 140 ústavního zákona č. 150/1948 Sb.
- 33 § 141 zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví.
- 34 § 3 zákona č. 96/1948 Sb., o překládání soudců do výslužby podle věku.
- 35 *Sbírka rozhodnutí československých soudů*, 1949, ročník 1, číslo 1, redakční úvod, s. 1.
- 36 *Sbírka rozhodnutí československých soudů*, ročník I. (1949), redakční úvod, s. 3.
- 37 *Sbírka rozhodnutí československých soudů*, ročník I. (1949), redakční úvod, s. 2.
- 38 *Sbírka rozhodnutí československých soudů*, ročník I. (1949), redakční úvod, s. 4.
- 39 *Sbírka rozhodnutí československých soudů*, ročník I. (1949), redakční úvod, s. 2.
- 40 Nejdelší období si odsloužil JUDr. M. Pokorný od roku 1971 do roku 1996, v letech 1971–87 spolu s JUDr. B. Repíkem, kdy druhý jmenovaný byl nahrazen JUDr. K. Haschem.
- 41 Např. z pohledu citace judikatury více k tomu KRÁLIK, L.: Citace judikatury. In KNOLL, V. – VALEŠ, V. (eds.). *Naděje právní vědy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 303–312.
- 42 *Sbírka rozhodnutí československých soudů*, ročník III. (1951), číslo 1-2 (občan.) a číslo 1-2 (trest.), s. 1.
- 43 Publ. číslo R 1/49 Sb.s.r., sp. zn. Zm 4/49.
- 44 *Sbírka rozhodnutí československých soudů*, ročník I. (1949), redakční úvod, s. 3.
- 45 Obdobně viz KINDL, V.: Judikatura čl. soudů o církvích, náb. společnostech a duchovenstvu publikovaná v letech 1948–89. In MALÝ, K. – SOUKUP, L.: *Vývoj práva v Československu v letech 1945–89*. Praha: Karolinum, 2004, s. 560 a násl.
- 46 Čl. 9 zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci.
- 47 Zákon č. 156/1969 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 36/1964 Sb., o organizaci soudů a volbách soudců.
- 48 Např. uznesenie pléna Najvyššieho súdu SSR, sp. zn. Pls 2/88, Výber NS SSR, ročník 1989, sešit 1.
- 49 Např. správa a zhodnotenie, publ. pod č. 1, ročník 1989, Výber NS SSR, sešit 1.
- 50 Např. stanovisko občanskorávního kolegia NS ČSR, sp. zn. Cpj 66/82, Bulletin NS ČSR, publ. pod č. 20 v ročníku 1982, sešit 3.
- 51 Např. uznesenie Najvyššieho súdu SSR z 25. 1. 1991, sp. zn. 1 To 94/90, Výber NS SSR, publ. pod č. 2, ročník 1992, sešit 1.
- 52 Např. časopis *Veřejná správa* s rubrikou „Nálezy nejvyššího správního soudu“, časopis *Soutěž a tvorba* s rubrikou „Judikatura“, periodikum *Prager Archiv* (1919–1942) s rubrikou „Rechtsprechung“ nebo noviny *Prager Juristische Zeitung* (1921–1938) s rubrikou „Inlaendische Rechtsprechung“.
- 53 *České právo*, ročník I., 1/1919, s. 1, předmluva.
- 54 *České právo*, ročník I., 3/1919, s. 8.
- 55 *České právo*, ročník I., 6/1919, s. 9.
- 56 *České právo*, ročník XXV., 2/1943, s. 12.
- 57 *Soudcovské listy*, ročník I., 1/1920, s. 1, předmluva.
- 58 *Soudcovské listy*, ročník XXIII. (1942), s. 207.

- ⁵⁹ *Soudcovské listy*, ročník II., 1/1921, tiráž.
- ⁶⁰ *Soudcovské listy*, ročník I., 4/1920, s. 59, „*Kdy jest rozšíření zástavního práva na nemovitostech osvobozeno od poplatků?*“
- ⁶¹ *Pracovní právo*, ročník XVI., 3/1937, s. 43.
- ⁶² Např. rozhodnutí okresního soudu civilního pro vnitřní Prahu ze dne 1. 9. 1935, čj. C VII 364/33, *Pracovní právo*, ročník XIII., 1/1934, s. 19.
- ⁶³ *Právní praxe*, ročník II., 1/1937–1938, s. 33.
- ⁶⁴ *Finanční právník*, ročník XII., 1/1948, s. 31.
- ⁶⁵ *Finanční právník*, ročník VII., 1/1941–1942, s. 21.
- ⁶⁶ *Juristen-Zeitung*, ročník I., 5/1920, s. 1.
- ⁶⁷ *Juristen-Zeitung*, ročník X., 6/1929, s. 46.
- ⁶⁸ *Juristen-Zeitung*, ročník XVIII., 5/1937 s. 106.
- ⁶⁹ Např. *Právní obzor*, ročník V., (1922), s. 21.
- ⁷⁰ *Právní obzor*, ročník V., (1922), s. 23, předmluva.
- ⁷¹ *Právní obzor*, ročník XXI., (1938).
- ⁷² *Právní obzor*, ročník XXVIII., (1945–1946), číslo 1–2.
- ⁷³ *Právní obzor*, ročník LV. (1972), s. 601–603.
- ⁷⁴ *Právo československé*, ročník V. (1938), tiráž.
- ⁷⁵ *Právo československé*, ročník V. (1938), svazek II., s. 148, Úplně posledním judikátem otištěným v tomto sborníku bylo číslo 1027 k zemědělskému vyrovnávacímu řízení (vládní nařízení č. 76/1936 Sb.).
- ⁷⁶ *Lidové soudnictví*, ročník č. I (1950), číslo I, předmluva, s. 1.
- ⁷⁷ *Lidové soudnictví*, ročník, č. I (1950), číslo 1, s. 18.
- ⁷⁸ *Lidové soudnictví*, ročník č. I (1950), číslo 1, s. 19.
- ⁷⁹ *Socialistická zákonost*, ročník III., 1/1955, s. 29.
- ⁸⁰ Např. „stavební závody“ nebo „elektromontážní závody“, rozhodnutí č. 3, 1/1955, s. 37.
- ⁸¹ Např. *Socialistická zákonost*, 3/1989 s. 160.
- ⁸² Např. v ročníku 1979 to byly 4 judikáty, v ročníku 1989 zase 6 judikátů, v ročníku 1990 pouze 2 záznamy a v ročníku 1992 jen jediný.
- ⁸³ *Soudce z lidu*, ročník II. (1951), číslo 2/195, s. 87.
- ⁸⁴ Např. článek „Důležitost správné kvalifikace trestného činu“, *Soudce z lidu*, ročník I. (1950), číslo 6–7, s. 96.
- ⁸⁵ Články „Dozvuky Babic“ a „Spravedlivý trest vrahům“, *Soudce z lidu*, 2/1951, s. 242–243.
- ⁸⁶ *Socialistické soudnictví*, ročník I. (1961), číslo 1/1961, s. 34.
- ⁸⁷ *Socialistická zákonost*, ročník I. (1961), 12/1961, s. 357.
- ⁸⁸ *Socialistická zákonost*, ročník VII. (1967), 12/1967, s. 533 (tento judikát zpracovával dr. Otakar Motejl).
- ⁸⁹ Např. *Socialistická zákonost*, kde v ročníku 1961 byly z 12 sešitů jen ve 3 sešitech otištěny judikáty a v ročníku 1967 dokonce jen dva judikáty za celý rok.
- ⁹⁰ *Socialistické soudnictví*, ročník XIII. (1961), číslo 3.

The Publication of Case Law in the Time Of the Czechoslovak State

Lukáš Králík

Summary

The phenomenon of publishing judicial decisions (case law) shall draw a substantially massive attention based on thorough legal research. For a thorough and complete mapping the publication of court decisions in the Czech legal environment should be quintessential to work with primary sources of information.

The edited text of judgments have been forming an essential part in the practical process of application of law since the early stages of modern legal practice in the late 18th century.

During our legal history judicial texts were overwhelmingly issued in the form of case law collections. The other way how to disclose judicial texts went through publishing in various periodicals.

The situation after having declared the new independent Czechoslovak state in the year 1918 has not changed dramatically. One profound alteration occurred, since for the first time in modern legal history appeared new official and semi-official collections of case law in the Czech language. The sum of new special designed case law book collections had surged in immense fashion. Intensive number of new private collections or special law journals had been founded besides the official ones. Traditional style of editing individual case annotations as well as complete collections was inherited from the time of Austro-Hungarian monarchy.

The tradition and style of case law publication had been lasting through the times of occupation till new socialist regime took over. The crucial breaking point then occurred. Vast number of traditional publications had not survived postwar era. The rest was diminished with total new socialistic approach to case law. One and only preferred new official collection was funded. The new law periodicals had been deliberately ignoring case law annotations in predominant fashion.